USTANOVA DR. ŠIFTARJEVA FUNDACIJA

PROGRAM DELA ZA 2025. LETO

Glavna izhodišča-usmeritve; v skladu z Aktom o ustanovitvi in statutom Ustanove in Dolgoročnim načrtom razvoja in vzdrževanja Vrta spominov in tovarištva, ostajajo nespremenjene: skrb za vzdrževanje Vrta in za življenje v njem, tradicionalne prireditve - stebri kontinuitete, odprtost Vrta za obiske in za sodelovanje z ustanovitelji in z drugimi partnerji; nadaljevali bomo z že začetimi aktivnostmi; sodelovali bomo v širših družbenih akcijah v katerih Ustanova že sodeluje in drugih. V 2025. leto prenašamo več nalog in akcij, ki jih še nismo dokončali ali jih nismo mogli iz različnih razlogov opraviti oz. izpeljati v 2024. letu.
Posebno pozornost bomo namenili obeleževanju nekaterih pomembnih obletnic: **80. obletnice zmage na nacifašizmom in konca 2.svetovne vojne, 35. obletnice plebiscita o samostojnosti Slovenije in 110. obletnice rojstva častnega člana Ustanove dr. Antona Vratuše in njihovemu povezovanju skozi različne aktivnosti Ustanove.**
V skladu z že sprejetim, posebnim programom (**posebna priloga programa**) pa bodo potekale aktivnosti za obeleževanje 30. letnice delovanja Ustanove v 2026. letu. Tudi del teh aktivnosti pa bodo razprave o usmeritvah delovanja Ustanove za vzdrževanje, razvoj Vrta s/t in življenje v njem v prihodnje in o utemeljenih dopolnitvah dolgoročnega načrta razvoja Vrta s/t ter o smernicah delovanja Ustanove tudi na drugih področjih v prihodnjem obdobju.

Uprava Ustanove in Programski svet Ustanove sta v novembru 2024. leta razglasila, da je

»LETO 2025 – VRATUŠEVO LETO«.

Zato bo vezni člen tradicionalnih in nekaterih drugih posebnih dogodkov Ustanove (literarni natečaj, majska prireditev »Naši zakladi«, znanstveni simpozij,…) njegova misel

»PO VELIKI BELI CESTI V SVET«.

I.

1. 80. obletnica zmage na nacifašizmom in konca 2.svetovne vojne - Ohranjanje vrednot NOB in spomina na žrtve fašizma in nacizma med 2.svetovno vojno:

-spodbudili bomo združenja ZZB za obiske Vrta – preko spletne strani ZZB in glasila Svobodna beseda;
-aktivno bomo sodelovali v aktivnostih, ki jih bo vodilo vodstvo ZZZB za vrednote NOB ob obletnicah, ki so posebej predvidene s programskimi izhodišči za obdobje 2025-26 in ob drugih pomembnih obletnicah;
-organizirali bomo vodene obiske za vse vnaprej dogovorjene skupine organizacij ZZB;
-aktivno se bomo vključevali v akcije krajevne, občinske in pokrajinske organizacije ZZB;
-ohranili bomo aktivno zvezo z društvom Dobrnič;
-sodelovali bomo pri pripravi in izvedbi spominskega pohoda v občini Tišina ob junijskem državnem prazniku – organizator KO ZZB Tišina;

-sodelovali bomo v izvedbi spominskega pohoda "Vaneča 2025" – če bo organiziran tudi kolesarski del - začetek v Vrtu.

2. 35. obletnica plebiscita:
-posebno pozornost ji bomo namenili v okviru Vanekovih večerov;
-zasadili bomo spominsko drevo (v jesenskem obdobju).

3. 110. obletnica rojstva dr. Antona Vratuše:
-sodelovali bomo pri pripravi in izvedbi znanstvenega simpozija SAZU, 19. in 20. februarja(v Ljubljani in v M. Soboti) ter pripravi zbornika o simpoziju;
-organizirali bomo posebni zaključek simpozija oz. posebno obeležitev Spominskega dneva Ustanove, 20. februarja;
-spodbudili občine (Tišina, MOMS) katerih častni občan je bil dr. Vratuša, da primerno obeležijo to obletnico oz. jo obeležimo skupaj z dogovorjenim dogodkom;
-sodelovali bomo z občino Grad pri uresničitvi že v 2024. letu dane pobude za postavitev spominskega obeležja na rojstni hiši dr. Vratuše;
-povezali se bomo z JZ Krajinskim parkom Goričko in PAZU o sodelovanju pri obeleževanju te obletnice;
-dali bomo pobudo TV Slovenija, da ponovno predvaja film S. Graha o dr. Vratuši;
-preverili bomo možnosti za izdajo posebnega kovanca (Banka Slovenije) in priložnostne znamke (Pošta Slovenije).

4. KoDVOP – koordinacija veteranskih in domoljubnih organizacij Pomurja:
-nadaljevali bomo sodelovanje s članicami koordinacije in aktivno sodelovali v skupnih aktivnostih koordinacije.

5. Projekt »Kamnite solze" (obeležitev Mednarodnega dneva spomina na romske žrtve holokavsta v 2. svetovni vojni):
-še naprej bomo kot partner sodelovali s Centrom judovske kulture Sinagoga iz Maribora in organizirali obisk vodstva in sodelavcev centra v skladu z načelnim dogovorom iz 2022. in 2023. leta;
-pomembna akcija bo tudi v 2025. letu aktivno sodelovanje pri pripravah in izvedbi slovesnosti ob Svetovnem dnevu spomina na romske žrtve holokavsta - 2. avgustu;
-ohranili bomo aktivno, delovno zvezo z Zvezo Romov Slovenije.

6. Svetovni dan Romov – april:
-v sodelovanju z Zvezo Romov Slovenije in KS Pušča bomo realizirali pobudo iz 2023. in 2024. leta (romski svetnik MS MOMS Darko Rudaš), da bo Ustanova zasadila spominsko lipo na Pušči v spomin na ustanovitelja Vrta in Ustanove in uglednega romologa dr. Vaneka Šiftarja.

7. Mednarodni festival poezije in vina - "Dnevi poezije in vina":
-na podlagi že sprejetega dogovora z vodstvom festivala v 2024. letu in potrjenega vzajemnega interesa za nadaljnjo sodelovanje bomo pripravili dogodek (»pesniško branje«) v Vrtu – tudi v okviru festivala v 2025. letu.

8. Sodelovanje z deležniki na strokovnem in raziskovalnem področju:
-odprti bomo za vse, vzajemno zanimive in širše družbeno koristne oblike sodelovanja in skupne akcije tudi z drugimi strokovnimi in raziskovalnimi organizacijami v regiji in državi (PIŠK, PAZU, RIS– Rakičan,.., SAZU, INV,..) in širše, tudi iz sosedstva (PAIN).

9. Mreža botaničnih vrtov in arboretumov Slovenije - Vrt je del mreže:
-sodelovali bomo v aktivnostih Mreže;
-obnovili bomo pobudo za že večkrat preložen obisk predstavnikov članic Mreže v Vrtu.

10. Sodelovanje z drugimi ustanovami/fundacijami:
-obnovili bomo pobudo za oživitev sodelovanja s Trstenjakovo fundacijo.

11. Projekt "Trije parki kulture, miru, oddiha - Tišina, Cankova, Ustanova":
-obnovili bomo pobudo, da bi partnerji v uspešno zaključenem skupnem projektu nadaljevali sodelovanje na podlagi ciljev projekta o povezanosti in sodelovanju na področju kulturne dediščine**.**

12. Keplerjeva pohodna pot - vsebinska obogatitev: se formalno začenja in končuje v Vrtu;
-obnovili bomo pobudo občini Tišina, ki je upravljalka poti, da bi z združenimi močmi v občini dali tej poti tudi kulturno-zgodovinsko vsebino, da bi postala privlačna pohodna učna pot;
-povezali se bomo – skupaj z občino Tišina – z Zavodom za varstvo naravne dediščine Maribor o možni podpori in sodelovanju.

13. Sodelovanje z JZ Krajinski park Goričko:
-dali bomo pobudo za obisk in delovno srečanje z novim vodstvom;
-posebno pozornost bomo namenili pobudam, ki bodo ohranjale in krepile sodelovanje v skladu s sklenjenim sporazumom o sodelovanju in sinergijo delovanja Ustanove in JZ KP Goričko na področju kulturne in naravne dediščine in širše koristne promocije;
-organizirali bomo aktivnosti, ki bi JZ KP Goričko in Ustanovo lahko še bolj povezale na podlagi povezanosti, ki jo je predstavljal akad. dr. A. Vratuša;
-dali bomo pobudo za predstavitev knjižnega fonda dr. A. Vratuše, ki ga je podaril JZ Krajinski park Goričko.

14. Sodelovanje s Panonskim inštitutom Gradiščanskih Hrvatov (PAIN):
-nadaljevali bomo dosedanje odlično sodelovanje (tradicionalni obiski v Vrtu s/t, prispevki za njihovo glasilo);
-spodbujali bomo druge deležnike v regiji za sodelovanje v njihovem glasilu;
-organizirali bomo povratni obisk v Pinkovcu, sedežu PAIN.

15. Sodelovanje z Zvezo Slovencev na Madžarskem:
-sodelovali bomo pri pripravi in izvedbi slovesnosti v spomina na Ernesta Ružiča in predstavitve njegove posthumno izdane pesniške zbirke »Odhajanja« (izdala Ustanova in društvo Argo) – januar 2025;
-ohranjali bomo delovne in prijateljske vezi ter se še naprej povezovali v projektih, ki bodo prepoznani kot vzajemno zanimivi in širše družbeno pomembni.

16. Vrata Pomurja:
-nadaljevali bomo s sodelovanjem (organizirani obiski in drugo) ter preverili možnosti za aktivno vključevanje Ustanove v življenje tega projekta (v okviru predstavitev posameznih vidikov pokrajine ob Muri in drugače).

17. Pomurska literarna pot:
-aktivno se bomo vključili v aktivnosti za realizacijo zaenkrat neformalno prisotne pobude za njeno vzpostavitev, predstavitev in aktivno vključitev v kulturno podobo Pomurja in ti. kulturni turizem.

II.

V 2025. letu bomo izvajali program aktivnostmi za **obeleževanje 30. obletnice ustanovitve in delovanja** Ustanove, ki sta ga sprejela uprava in Programski svet Ustanove v novembru 2024. in je **posebna priloga tega programa.**

III.

1. V zvezi z razvojem in delovanjem Ustanove, njeno identiteto, še posebej Vrta, bomo kot še posebej pomembne prioritete:
-organizirali posvet/okroglo mizo (oz. več posvetov) o več vidikih upravljanja Vrta s/t in delu Ustanove oz. vidikih njenega delovanja**,** s ciljem priprave utemeljenih sprememb in dopolnitev srednjeročnega in dolgoročnega načrta Ustanove; podlaga: gradivo, ki sta ga sprejela uprava in Programski svet Ustanove novembra 2024; cilj: zaključek v 2025 in sprejem zaključkov (in ev. zbornik) v času 2025/26;
-dokončali digitaliziran načrt Vrta;
-izvajali pogodbo o generalnem pokroviteljstvu in aktivno sodelovali s KRKO d. d., generalno pokroviteljico glede vzajemno dogovorjene promocije in v skupnih akcijah v Vrtu in drugje;
-izdali novi, dopolnjen „Vodnik o Vrtu";

-nadaljevali z aktivnostmi za razglasitev Vrta za kulturni spomenik državnega pomena in jih povezali tudi s skupnimi aktivnostmi z JZ Krajinski park Goričko;
-proučili vse okoliščine za začetek postopka za pridobitev statusa ustanove v javnem interesu na podlagi zakona o nevladnih organizacijah;
-proučili možnosti za sodelovanje v mednarodni akciji »Dobimo se v vrtovih« - junij 2025.

2. Vrt spominov in tovarištva in vzdrževanje, nova drevnina, obiski:
-redno vzdrževanje Vrta bo potekalo po dosedanjem programu in strokovnih usmeritvah strokovnih sodelavcev Ustanove – posebna pozornost bo v zimsko-spomladanskem obdobju namenjena ti. »višinskemu čiščenju« drevja;
-med posebnimi nalogami bomo opravili kot prednostne naloge: nadaljevali bomo s prizadevanji za asfaltiranje poljske ceste mimo Vrta (v sodelovanju z občino Tišina); opravili bomo strokovno oceno stanja skulptur v Vrtu in skušali pridobiti izvajalce za njihovo restavriranje; nadaljevali bomo s prizadevanji za pridobitev nove informativne table o Keplerju (v sodelovanju z nosilci projekta: »Kolesarska pot – povežimo nekoč skupni cerkveni prostor Puconci-Bad Radkersburg«);
-sklenili bomo pogodbi o nadaljnjem sodelovanju s strokovno svetovalko in partnerjem za izvajanje vzdrževalnih del;
-spomladansko čiščenje bomo opravili kakor hitro bo mogoče - januar - februar-marec;
-ohranili bomo oblike prostovoljne pomoči civilno družbenih organizacij glede čiščenja - akcija "Listje";
-»trgatev v Vrtu« - v sodelovanju z BSŠ Rakičan;
-zimska zaščita skulptur - enako kot v prejšnjih letih – v sodelovanju z BSŠ Rakičan;
-nabava lastnih sedežnih (gasilskih) kompletov za manjše dogodke v Vrtu.

Nova drevnina v Vrtu:
-predvidoma: družina Šiftar - dodatno spominsko drevo k drevesu »Trije brati«; ob majski prireditvi Naši zakladi; ob 35. obletnici plebiscita;
-spominsko drevo iz Španije - Guernica in Grenada (G. Lorca) – ponovno bomo preverili možnosti pri prijateljih v Španiji, ki so bili gosti Ustanove;
-preverili bomo možnosti za nadaljevanje projekta "vrtnice" (burbonke iz Nove Gorice in ev. še vrtnice iz Portoroža in Ljubljane).

Obiski v Vrtu:
-ohranjali bomo odprtost Vrta za vse obiskovalce od marca do novembra;
-zagotavljali bomo organizirano vodenja že dogovorjenih najavljenih obiskov in tudi drugih v okviru kadrovskih možnosti uprave in njenih sodelavcev;
-ponovno se bomo povezali s TIC v regiji (prospekti in drugo);
-povezali se bomo s ponudniki kolesarskih paketov.

IV.

1.Spominski dan Ustanove – v spomin na častnega člana Ustanove, akad. dr. A. Vratušo (21. februar) – zaključek znanstvenega simpozija SAZU in/ali posebni dogodek, 20. februarja - isti dan tudi letni zbor ustanoviteljev.

2. Vrt - »Vranov ograček mladih talentov«:
-literarni natečaj; tematski okvir – naslov: »Po veliki beli cesti v svet«; vabilo šolam za sodelovanje - januar 2025; posvet z mentorji: februar; vodi posebna komisija; svečan zaključek bo, kot v predhodnih letih v začetku oktobra;
-nadaljevali bomo vsestransko sodelovanje z OŠ Tišina in z BSŠ Rakičan na podlagi sklenjenih Dogovorov o sodelovanju;
-ohranjali bomo odprtost za učne delavnice, šole v naravi tudi drugih šol;
-dali bomo pobudo Zavodu za šolstvo RS - OE M. Sobota za ponovno vabilo osnovnim šolam za obiske in »učne delavnice« v Vrtu;
-sodelovali bomo v spominskem pohodu mladih ob spominskih obeležjih v M. Soboti. – junij.

3. Vanekovi večeri:
-sledili bomo generalnim usmeritvam in sprejetim usmeritvam iz koncepta o izvajanju Vanekovih večerov, ki sta ga sprejela uprav in Programski sveti Ustanove v novembru 2024;
-večere bomo organizirali v Vrtu na Petanjcih, M. Soboti (PIŠK) in po dogovoru pri drugih ustanoviteljih in v drugih krajih;
-pri pripravi in izvedbi posameznih večerov bomo sodelovali tudi z drugimi partnerji;
-okrepili bomo skupino za planiranje in izvajanje večerov;
-skupaj z društvom Dobrnič bomo organizirali posebno okroglo mizo ob 8. marcu.

4. Majska prireditev – Naši zakladi: okvirna tema: »Po veliki beli cesti v svet«; datum: sreda,7. maj.

5. Publicistična dejavnost:
-izdali bomo prenovljen Vodnik o Vrtu;
-skupaj z INV bomo izdali drugo dopolnjeno izdajo monografije M. Tancerja: Vanek Šiftar – slovenski romolog; njen izid bi skušali povezati s saditvijo spominskega drevesa na Pušči (ob Svetovnem dnevu Romov, tč. I/3 tega programa).

6. Razstavna dejavnost in likovne kolonije v Vrtu:
-pripravili bomo vsaj tri razstave; maj; september, oktober;
-posebno pozornost bomo namenili 90. obletnici Štefana Hauka – avgust – je tudi avtor skulpture »Prekmurski totem« v Vrtu s/t;
-organizirali bomo likovne kolonije v sodelovanju in na pobudo že dosedanjih (GVINI in Kulturno društvo Tišina, »Vino – art », Dobrovnik, …) in drugih partnerjev.

7. Glasbeni dogodki v Vrtu: načelno dogovorjeni koncerti (glasbenih skupin Prekmurci in Prašnati) ostajajo aktualni tudi v 2025. letu in drugi glasbeni dogodki.

8. Literarni večeri v Vrtu; ostajamo odprti za pobude iz lokalnega in regionalnega okolja.

9. Druge aktivnosti v Vrtu: organizirali bomo, v sodelovanju s partnerji, že tradicionalne dogodke (spominski pohodi KO ZZB, DU Tišina).

V.

1.Sodelovanje s drugimi partnerji:

-ohranjali bomo delovne in prijateljske povezave (izmenjava informacij in vabil, vzajemna udeležba na prireditvah, skupne akcije) s številnimi dosedanjimi partnerji (SAZU, ARGO, PAZU, PIŠK, ZVVS, Združenje društev Sever, KO ZZB Tišina, založba Beletrina, PAIN, Zveza Slovencev na Madžarskem, Kulturno društvo 7. člen, Zveza Romov Slovenije, Društvo Dobrnič, Mednarodni raziskovalni center za 2. svetovno vojno v Mariboru...) in tudi novimi, še posebej z JKSD, TD Gradišče.

VI.

1. Promocija, obveščanje, mediji:

-skrbeli bomo za stalno ažuriranje spletne strani Ustanove;
-spletno stran bomo oblikovno ter vsebinsko osvežili;
-še posebno pozornost bomo namenjali sodelovanju s televizijsko postajo TV Idea – kanal 10;
-še naprej bomo vsestransko sodelovali z mediji v lokalnem, regionalnem, državnem in čezmejnem okviru;
-vzpostavili bomo delovne stike tudi s TV AS;
-posebno pozornost bomo namenili napovedim in objavi informacij o naših pomembnih javnih dogodkov v napovednikih lokalnih in regionalnih medijev in aktualnih platformah, spletiščih – omrežjih;
-skušali bomo okrepiti sodelovanje s Pomursko turistično zvezo – obisk vodstva v Vrtu – in TIC-ter agencijami v regiji;
-pomembne turistične destinacije v regiji bomo založili s prospekti o Vrtu;
-okrepili bomo delovno skupino za medije in komuniciranje !!

VII.

1.Stalna komunikacija z ustanovitelji: nadaljevali bomo z dosedanjo prakso (vabila in druge informacije, obiski, udeležbe na prireditvah) s še posebnim posluhom za vsakršne pobude za dopolnjevanje dejavnosti Ustanove; še posebno pozornosti bomo namenjali akcijam, ki bi jih organizirali pri ustanoviteljih.

Posebno pozornost bomo namenili stikom z bivšimi ustanovitelji (Radenska d. d., občina Radenci, NLB).

2. Občina Tišina - v okviru ohranjanja intenzivnega sodelovanja z vodstvom in službo občine in civilno družbenimi deležniki bomo še posebno pozornost namenili skupnim akcijam in pobudam, ki so omenjene v tem programu in vsem drugim, za katere bo ugotovljen vzajemno koristen interes in bodo prispevale k razvoju občine in njene prepoznavne identitete; po potrebi bomo zaprosili za delovno pomoč (javni delavci).

3. Srečanje ustanoviteljev, donatorjev, prijateljev in sodelavcev Ustanove - december.

4. Finančno poslovanje Ustanove:
-stalnica delovanja uprave bo spremljanje javno finančnih gibanj in makroekonomskih okoliščin, njihovega vpliva in drugih okoliščin na prihodkovno in odhodkovno stran finančnega poslovanja ter sprejemanje potrebnih ukrepov (sprememb);
-intenzivno bomo nadaljevali z aktivnostmi za pridobivanje donatorjev in donacij (pismo – dosedanjim in potencialno novim - donatorjem v začetku leta; obisk gen. pokroviteljice Ustanove);
-z izbrano vsebino, projektom in v sodelovanju s zainteresiranim-i partner-ji bomo pripravili vlogo za možen razpis za sofinanciranje iz sredstev EU.

5. Kadrovske okrepitve: skušali bomo pridobiti nove sodelavce za področje medijev in komuniciranja z javnostmi, pripravo in izvedbo prireditev-dogodkov Ustanove, za vodenje programa Vanekovi večeri in publicistično dejavnost ter za tajniško-administrativne zadeve.

6. Izvedli bomo **inventuro** (komisija za inventuro).

7. Računovodska in knjigovodska služba: nadaljevalo se bo uspešno sodelovanje s službo občine Tišina.

Uprava Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija

Petanjci, december 2024